Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1868. Wydano i rozesłano dnia 23. Listopada 1868. **VIII. Część.**

Nr. 21.

Obwieszczenie Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem z dnia 14. Października 1868. r., l. 10.753.,

którem ogłasza się przepisy administracyi drogowej do dróg publicznych nie-eraryalnych.

Sejm krajowy wydał w skutek uchwały powziętej na posiedzeniu z dnia 15. Września 1868. r. następujące przepisy administracyi drogowej dla dróg publicznych nie-eraryalnych.

§. 1.

Ogólne postanowienia.

Gdy drogi krajowe z natury swojej służyć mają interesom całego kraju, t. j. utrzymywać połączenie znamienitych miejsc między sobą, lub z głównemi komunikacyami (kolejami, rzekami, szosami), z sąsiedniemi krajami koronnemi lub z zagranicą, w interesie nie samego tylko miejscowego obrotu, przeto co do istniejących obecnie dróg krajowych, które nie posiadają tych warunków. Wydział krajowy odpowiednie wnioski wygotuje do Sejmu (Ustawa drog. z dnia 18. Sierpnia 1868. r.). (Dziennik ustaw i rozporządzeń kraj. z 1867. r. Część VII.).

§. 2.

O szerokości każdej budować się mającej drogi krajowej i o sposobie jej założenia stanowi Wydział krajowy.

§. 3.

W razie udzielonego wsparcia z funduszu krajowego dla drogi powiatowej lub gminnej, Wydział krajowy może zastrzedz sobie wpływ na sposób budowania tej drogi, lub szczególnego na niej przedmiotu, i zażądać przedłożenia rachunków z uskutecznionych robót.

§. 4.

Wydział krajowy pozwoli na ustanowienie myta na tych tylko drogach powiatowych lub gminnych, które służą do połączenia ważniejszych miejsc powiatu między sobą, lub z innemi ważnemi liniami komunikacyjnemi, jakoto: drogami eraryalnemi, krajowemi, kolejami żelaznemi i t. d., które istnieją w interesie ruchu handlowego jednego lub więcej powiatów lub gmin, i które mieć będą wskazaną przez Wydział krajowy szerokość i wymagany przezeń sposób oszutrowania.

§. 5.

Wydział krajowy może udzielić zezwolenia, aby inżynierowie exponowani lub nadzorcy drogowi w sprawach dróg krajowych użyci byli przez Wydziały powiatowe do czynności dróg powiatowych lub gminnych.

Co do ryczałtowego wynagrodzenia wydatków podróży i dyet, mają się Wydziały powiatowe porozumieć z wezwanym inżynierem lub nadzorcą drogowym. Jeżeli ugoda o ryczałtowe wynagrodzenie zawartą nie została, inżynierowie lub nadzorcy mają prawo żądania tylko dyet i zwrotu kosztów podróży, w moc ustanowy dla służby krajowej im przyznanych.

§. 6.

Wydziały powiatowe są obowiązane, z końcem Grudnia każdego roku Wydziałowi krajowemu donieść zapomocą tabelarycznego wykazu, które części dróg powiatowych i w jakiej długości są budowane, jakie uchwały powzięto względem przedsiębrania budowy nowych dróg powiatowych i gminnych, jakich wydatków wymaga utrzymanie istniejących dróg powiatowych, i jaki był dochód z myta, dlatego, aby Wydział krajowy był w możności ułożenia pewnej i dokładnej mapy dróg i zebrania wszystkich ważnych dat statystycznych, utrzymania dróg powiatowych dotyczących, które przy rozprawach reprezentacyi kraju w sprawach komunikacyj publicznych są potrzebne, i na uchwały tejże wpływ mieć mogą.

§. 7.

Oddział budowniczy.

Oddział budowniczy objawia zdanie swoje przed ostatecznem załatwieniem każdej sprawy, wymagającej technicznych fachowych wiadomości.

§. 8.

Wydział krajowy może urzędników oddziału budowniczego wysełać na komissye w sprawach należących do zakresu umiejętności technicznej; urzędnicy ci składają relacyę z dopełnionych komissyj.

§. 9.

Wydziały powiatowe.

Wydział krajowy może poruczyć w drodze delegacyi Wydziałowi powiatowemu, według myśli §. 27. 3. Ustawy drogowej przeprowadzenie czynności w celu wydzierżawienia myt drogowych, mostowych i przewozowych, tudzież przedsiębiortsw konserwacyjnych, dostawy materyału i żwiru, niemniej nadzór czynności przedsiębiorców i dzierżawców, i wykonywanie odbiorów (kollaudacye).

§. 10.

Roboty i dostawy, bądź do budowy nowych, bądź do konserwacyi istniejących dróg krajowych, należy zwyczajnie przeprowadzać w drodze przedsiębiorstw zapomocą licytacyi lub ugód, zatem robót i dostaw pod własnym zarządem (*regie*) należy ile możności unikać. Roboty i dostawy powyższe mogą tylko wtenczas pod własnym zarządem być wykonywane, jeżeliby umowy z przedsiębiorcami do skutku nie przyszły, lub jeżeli sam przedmiot robót nie da się poprzednio rozmierzyć lub obliczyć, wreszcie, jeżeli roboty są pomniejszej natury, i koszt takowych ogólny w ciągu jednego roku i w jednym powiecie summy 50 złr. w. a. nie przenosi.

§. 11.

Kto w publicznem, rządowem lub krajowem przedsiębiorstwie kontraktu nie dotrzymał, przypuszczonym do licytacyi być nie może.

§. 12.

Wydział powiatowy zarządzi obwieszczenie wszystkich licytacyj wcześnie i należycie tak we własnym jak i w sąsiednich powiatach, zwłaszcza też w granicach wiejskich.

§. 13.

Licytacye należy przeprowadzić zapomocą pisemnych, w tajemnicy zachowanych ofert (deklaracyj), i zastępujących takowe protokolarnych oświadczeń gmin.

§. 14.

Każda oferta musi być opieczętowaną i oznaczoną zewnątz nazwiskiem lub firmą przedsiębiorcy, i ma zawierać imie i nazwisko, mieszkanie i zatrudnienie oferenta, tudzież ofiarowaną albo żądaną summę, liczbami i literami wyraźnie wypisaną, następnie przy ofercie dołączy 10% wadyum, albo urzędowe stwierdzenie, że takowe na ten cel złożone zostało w Wydziale powiatowym, które to wadyum w razie zatwierdzenia oferty jako kaucya zatrzymane będzie. Nakoniec zawierać powinna oferta oświadczenie, że licytujący poddaje się wszystkim tak ogólnym jak i szczegółowym warunkom licytacyi.

§. 15.

Każda oferta na dostawę konserwacyjnego materyału do pokrycia dróg krajowych, albo na dostawę materyału kamiennego do budowy nowych lub do restauracyi istniejących dróg, powinna także zawierać zobowiązanie się przedsiębiorcy, iż w razie wyłączenia poszczególnych przestrzeni drogi na rzecz gmin, których oferty co do tych przestrzeni przyjętemi zostaną, przedsiębiorca wykona dostawę na resztę przestrzeni po cenach przez siebie ofiarowanych.

§. 16.

Przy wydzierżawieniu dostawy kamienia i żwiru będą miały gminy o ile możności pierwszeństwo przed innymi przedsiębiorcami.

§. 17.

Gminy wolne są od składania kaucyi, wszelako członkowie gminy obowiązać się muszą odpowiadać niepodzielnie za niedotrzymanie zobowiązań. Członkowie gminy, którzy imieniem tejże udział w pertraktacyi biorą, mają się wykazać pełnomocnictwem ustawami przepisanem.

§. 18.

W oznaczonym dniu i godzinie otwiera komissya licytacyjna w obecności dwóch świadków i obecnych przedsiębiorców wszystkie oferty, i rezultat tychże zapisuje w licytacyjnym protokóle.

§. 19.

Zatwierdzenie wyniku licytacyi, zatwierdzenie kontraktu, tudzież assygnacya wypłat przedsiębiorcom należy do Wydziału krajowego. Wydział krajowy przy zatwierdzeniu powodować się będzie tak względem na wysokość ofiarowanej ceny, jako i bezpieczeństwem, jakie podaje osoba przedsiębiorcy.

§. 20.

Inżynierom i nadzorcom drogowym zabrania się najsurowiej wszelkiej spółki i umowy z przedsiębiorcami drogowemi. Przestępstwa podobnego rodzaju karane będą niezwłocznem wydaleniem ze służby.

§. 21.

Odbiór robót i dostaw uskutecznia komissya złożona z delegatów Wydziału powiatowego, właściwego inspektora drogowego i inżyniera, albo nadzorcy drogowego.

§. 22.

Na wypłatę należytości za pomniejsze roboty przy drogach krajowych, Wydział krajowy assygnuje Wydziałowi powiatowemu zaliczkę w własnej kassie podatkowej, a z otrzymanej zaliczki Wydział powiatowy winien będzie wyrachowywać się w sposób należyty.

§. 23.

Wydział powiatowy przedkłada Wydziałowi krajowemu:

a) z końcem Grudnia każdego bieżącego roku:

1. listę służbową w powiecie znajdujących się nadzorców drogowych. Listy służbowe sporządzone będą według wzoru, zawartego w ustanowie służby krajowej. Rubryki kwalifikacyi wypełnione będą przez Prezesa Rady powiatowej i dotyczącego inspektora drogowego;

2. wykaz niższej służby drogowej w powiecie przy drogach krajowych;

3. inwentarz sprzętów, rekwizytów, budynków i gruntów, należących do drogi krajowej;

b) z końcem Czerwca i Grudnia każdego roku:

4. wykaz ilości i stanu drzew wysadzonych przy drogach krajowych;

5. wykaz przeciętnych cen robocizny przy zgartywaniu śniegu z trzechletniego peryodu, celem wymierzania zaliczki na ten sam wydatek w następnej zimie;

6. ceny robocizny i materyałów wraz z wyszczególnieniem, o ile takowe różnią się od siebie w pojedynczych miejscowościach, nad drogą krajową w powiecie położonych;

c) z końcem każdego kwartału:

7. dziennik przychodu i rozchodu materyałów;

d) niezwłocznie:

8. relacyę w razie śmierci inżyniera lub dozorcy drogowego, przy równoczesnem uwiadomieniu kassy, z której płacę pobierał.

§. 24.

Wydział powiatowy wypełnia także następne czynności:

1. prowadzi dziennik dochodów i wydatków pieniężnych, i przedkłada go Wydziałowi krajowemu w pierwszych trzech dniach każdego miesiąca za miesiąc upłyniony;
2. koramizuje dziennik przychodu materyałów, jakoteż inwentarz sprzętów, rekwizytów, budynków i gruntów, należących do drogi krajowej.

Dziennik ten, jakoteż inwentarz prowadzą nadzorcy drogowi i przedkładają takowy Wydziałowi powiatowemu kwartalnie, za pośrednictwem inżyniera powiatowego, który je w porozumieniu z właściwym inspektorem drogowym stwierdza i potrzebnemi uwagami zaopatruje.

§. 25.

Wydział powiatowy ma się starać, ażeby przy drogach krajowych i powiatowych rzędy drzew sadzonemi były.

§. 26.

Przepisy względem sadzenia drzew przy drogach krajowych i powiatowych, a mianowicie rozporządzenie c. k. Namiestnictwa z dnia 1. Lipca 1856. r. l. 21.056 są i nadal obowiązujące.

§. 27.

Służba drogowa będzie mieć w swojej pieczy drzewa te i chronić je od uszkodzeń, a gdyby takowe zaszły, przestępców odda dotyczącej władzy do ukarania.

§. 28.

Jeżeli do wykonywania zarządu dróg krajowych nie Wydziały powiatowe delegowanemi zostały przez Wydział krajowy, lecz organa inne, organa te wchodzą w atrybucye Wydziałów powiatowych.

§. 29.

Inspektorowie drogowi.

Inspektor drogowy nadzoruje czynności urzędników i służby drogowej, i podaje spostrzeżenia swoje do wiadomości Wydziału powiatowego.

§. 30.

Inspektor drogowy czuwa nad tem, ażeby droga krajowa w dobrym stanie się znajdowała, i składa sprawozdanie swoje o stanie drogi z końcem każdego roku Wydziałowi powiatowemu, lub gdyby tego uznał potrzebę, bezpośrednio Wydziałowi krajowemu.

§. 31.

Żaden niestały wydatek, bądź w pieniądzach, bądź w materyałach, nie może być zrobiony bez zawiadomienia inspektora drogowego; dlatego mają być wszystkie raporta nadzorców drogowych, dotyczące powyższych wydatków, przez inspektora sprawdzone tak co do potrzeby, jak co do wysokości wydatku.

§. 32.

Inspektor drogowy powinien być obecnym przy każdym odbiorze robót i dostaw, przez przedsiębiorców wykonanych, a przy podpisywaniu aktu kollaudacyjnego może poczynić uwagi, które za stosowne uzna.

§. 33.

Inspektor drogowy wykonywa polecenia Wydziału powiatowego, tyczące się kontrolowania administracyi dróg krajowych.

§. 34.

Jeżeliby inspektor drogowy nie wypełniał swoich obowiązków, przez kraj nań włożonych, Wydział krajowy zamianuje na jego miejsce innego inspektora drogowego.

§. 35.

Inżynierowie powiatowi.

Inżynier powiatowy jest obowiązany, najmniej raz na miesiąc objechać powierzone mu w zarząd drogi krajowe, stan tychże dokładnie zbadać, raporta nadzorcy drogowego sprawdzić, i z objazdu zdać sprawę właściwemu Wydziałowi powiatowemu.

§. 36.

Inżynier powiatowy przedkłada Wydziałowi krajowemu:

1. sumaryczny preliminarz wydatków na powierzone mu drogi krajowe najdalej do 15. Listopada każdego roku na rok następny;

2. kosztorysy robót konserwacyjnych na rok bieżący, sporządzone na podstawie preliminarza zezwolonego;

3. kwartalny wykaz stanu dostawu materyałów konserwacyjnych i prowadzonych robót konserwacyjnych;

4. w razie uszkodzenia dróg przez wypadki elementarne sporządza inżynier kosztorys naprawy, który Wydziałowi krajowemu najdalej do ośmiu dni przedłożyć powinien.

§. 37.

Inżynier powiatowy prowadzi dziennik swoich czynności i dyspozycyj wydanych, i przedkłada go kwartalnie Wydziałowi krajowemu do przejrzenia.

§. 38.

Wszystkie sprawozdania, wykazy i dzienniki inżyniera powiatowego, dla Wydziału krajowego przeznaczone, mają temuż być przedkładane za pośrednictwem Wydziału powiatowego.

§. 39.

Nadzorcy drogowi.

Nadzorca drogowy jest obowiązany, wszystkie sprzęty, naczynia i inne rekwizyta drogowe, należące do jego przestrzeni, bezpłatnie u siebie przechowywać, i jest za utratę każdej z powyżej wymienionych rzeczy odpowiedzialny.

§. 40.

Wszystkie raporta w sprawach dróg krajowych składa nadzorca drogowy Wydziałowi powiatowemu zwyczajnie za pośrednictwem inżyniera powiatowego, w wypadkach tylko nagłych w nieobecności inżyniera bezpośrednio Wydziałowi powiatowemu.

§. 41.

Każdy nadzorca drogowy będzie utrzymywał dla przydzielonej sobie przestrzeni księgi dochodów i wydatków, tak pieniędzy jak i materyałów, jakoteż inwentarz rekwizytów.

§. 42.

Do wypłacania należytości robotnikom otrzymuje nadzorca drogowy od Wydziału powiatowego zaliczki odpowiedne, z których miesięcznie ma składać rachunki dokumentami stwierdzone.

§. 43.

Wszystkie wykazy wydatków pieniężnych i materyałów muszą być właściwym inspektorom drogowym do stwierdzenia podane.

§. 44.

Nadzorca drogowy dozoruje przydzielonych sobie drożników, czuwa nad tem, aby swoją powinność wypełniali, i dokłada starania, aby się obeznali z instrukcyą służbową i przepisami policyi drogowej.

§. 45.

Nadzorca drogowy wymierza kary na drożników zaniedbujących swe powinności, lub przekraczających przepisy.

Karami takiemi mogą być:

1. napomnienie;
2. odciągnienie płacy dwudniowej.

O nałożonej karze na drożnika złoży nadzorca drogowy sprawozdanie Wydziałowi powiatowemu, któremu w przypadku odwołania się służy prawo ostatecznego w tej mierze orzeczenia.

§. 46.

Nadzorca drogowy jest obowiązany, zwiedzić przynajmniej cztery razy na miesiąc całą mu przydzieloną przestrzeń.

§. 47.

Nadzorca drogowy dogląda przedsiębiorców w ich czynnościach, i składa raport w tej mierze Wydziałowi powiatowemu za pośrednictwem inżyniera powiatowego.

§. 48.

Drożnicy.

Obowiązkiem drożnika jest uskuteczniać wszystkie pomniejsze naprawy na całej powierzonej mu przestrzeni drogi, obchodzić ją i doglądać ciągle, wyjąwszy wtedy, kiedy robota wymagać będzie jego stałej obecności w jednym punkcie drogi. W ogóle powinien drożnik zawsze znajdować się na swej przestrzeni.

§. 49.

Drożnicy wykraczający nieposłuszeństwem albo pijaństwem, lub innemi nałogami, i tacy, którzy obowiązków swoich nie wypełniają, jeżeli kary §. 45. wymienione okażą się bezskutecznemi, zostaną ze służby wydaleni.

§. 50.

Przy robotach na rachunek własnego zarządu wykonywanych, drożnicy nadzorują robotników.

§. 51.

Dalsze postanowienia o poszczególnych pracach, mianowicie technicznych, Wydział krajowy wyda w osobnych instrukcyach dla inżynierów, nadzorców drogowych i drożników.

L. Sapieha w. r. **Gross** w. r.